

Geschiedenis Overdinkel

Overdinkel is een dorp in de Nederlandse provincie Overijssel, in het uiterste oosten van de streek Twente, onmiddellijk aan de grens met Duitsland. Overdinkel valt onder de gemeente Losser en ligt aan de rivier de Dinkel, die ten westen van het dorp ons land binnen komt: de betekenis van de naam laat dan ook niets te raden over: over de Dinkel. De bebouwing van de grensplaats ligt aan weerskanten van de weg Losser – Gronau. Overdinkel kende op 1 januari 2005 4.426 inwoners.

Situatie tot 1890

Ten zuidoosten van het dorp Losser met aan de andere zijde de grens van Duitsland, een punt van het drielanden gebied, Nedersachsen, Westfalen, en Nederland, ligt Overdinkel. In het begin van het dorp, bevindt zich in wat men beschrijft als een vredige rust een bosrijk gebied en heide. Langs de grens een stukje natuurschoon genaamd het Tiekenveen, met een waterplas die voor het grootste gedeelte was begroeid met hoog riet, en die in de latere jaren is drooggelegd. Aan de andere zijde van de grens was een groot zandgebied. Aan de Ruhembergerbeek, die vanuit Duitsland Nederland binnenkomt, liggen een paar boerenerven, te weten de erven Welpelo, Beernink, Luijerink en Nijland.

Aan de andere kant, waar de Dinkel stroomt, vindt men onder andere de erven Roterink, Lakerink, Elferink, en Ter Denge. Deze erven werden al beschreven in het Markeboek van Losser in 1533, waar toen reeds werd gesproken van de Overdinkelse boeren. Rond 1200 vindt men reeds in geschriften de naam Overdinkel of Overdinkelsche veld terug. Overdinkel was een gehucht of beter gezegd een verdicht buurtschap, zoals er in het schrale zandgrondengebied van Twente vele waren. Deze buurtschap werd in de volksmond ook wel Overdinkelse- of Losserse Veld genoemd.

Een bijzonder 'monument' uit 1659 bevindt zich ten noordoosten van het dorp. Langs de weg Gildehaus – Gronau (op de grens) staat een grenssteen: de Drielandsteen. Ze draagt het nummer 1 en staat op de plek waar Noordrijnland-Westfalen, Nedersaksen en Nederland samen komen. Die naam heeft hij echter te danken aan het samenkomen op deze plek van de bisdommen Utrecht en Münster en het Graafschap Bentheim. Zie ook elders op deze site voor meer informatie.

De Invalsweg te Overdinkel heet zo omdat Bernhard van Galen, Bisschop van Münster, met als bijnaam Bommenberend, langs deze weg in het voorjaar van 1672 Overijssel binnentrok. Hij sloeg met zijn leger het kamp op aan de kruising van de Invalsweg en de Welpeloweg, waar zich het zeer oude Veldkruis van Overdinkel bevindt. Op deze plaats is nog een bosje, en er wordt ieder jaar het

Overdinkselse Schuttersfeest gevierd. De troepen van de Münsterse bisschop hebben de buurtschap Overdinkel en het dorp Losser geplunderd en in brand gestoken.

Na 1890

Omstreeks 1890, een ruime eeuw geleden lag het "Overdinkelse veld" er rustig bij. Een grote heidevlakte en ten westen lag het veengebied, het Tiekeveen. De weinige boeren hadden moeite met hun schrale oogst op de zanderige bodem. Hier en daar een boerderij langs de Duikel, het erve Roterink en aan de Ruhenbergerbeek het erve Welpelo, en nog enkele kleine boerderijtjes.

Maar omstreeks 1900 verrezen kleine huisjes of hutten van arbeiders die vanuit Drenthe en Friesland kwamen, en naar Gronau in de textiel gingen werken. Via de oud Lossernaar Pastoor Roberink, die in Friesland Pastoor was, hadden velen gehoord dat in de fabrieken van Gronau, net over de grens, werk was voor iedereen die de handen uit de mouwen wilde steken.

De meeste mensen kwamen uit Weststellingwerf en Steenwijkerwold. Doordat het aantal inwoners snel toenam, ontstond zo een nieuw dorp: Overdinkel.

De zuigkracht van de textielindustrie in Gronau (1 km over de Nederlands-Duitse grens) is de oorzaak van de snelle ontwikkeling van een stuk woeste grond (heide) tot een arbeidersdorp. Ook mensen uit de directe omgeving trokken eveneens naar Overdinkel, dankzij de korte afstand tot de arbeidsplaats en de mogelijkheden qua ruimte om een eenvoudig (houten) huisje (keet) te bouwen op de vrij goedkope heidegronden.

Op 12 maart 1908 werd de eerste steen gelegd voor het bouwen van de Nederlands Hervormde Kerk te Overdinkel en een pastorie. Het bouwterrein was gelegen aan de straatweg naar Gronau, tegenover de herberg van Tjibbe Knol. De nieuwe kerk werd door ds. Pasma op 10 augustus ingewijd. De klok werd in 1912 geschonken door Kommerzienrat Heinrich Lina Meier, een bewoner van de buurtschap Ruhenberg in het naburige Duitse Gronau. Als dank en groet luiden de klokken nog iedere avond om half acht.

Op 12 oktober '1907 krijgt kapelaan G. van Laak, te Losser van de Aartsbisschop van Utrecht de opdracht in Overdinkel een nieuwe parochie te stichten voor de Rooms-katholieke bevolkingsgroep.

De bouwpastoor G. van Laak was een harde werker, die geld en grond moest verzamelen. Hij kocht en kreeg van verschillende boeren en landeigenaren ongeveer 7 ha. (heide)grond en bouwde daar het parochiehuis Concordia (1909), de kerk in gotische stijl (1910) en een processiepark.

In de jaren '20 van de twintigste eeuw veranderde langzamerhand de arbeidsplaats van de beroepsbevolking van Overdinkel: men ging meer en meer werken in de textiel fabrieken in Enschede en in mindere mate Oldenzaal en Losser. Gestaa g roeide Overdinkel in deze eeuw.

In de jaren '60 en '70 beleefde het dorp een crisis in verband met de teruggang in de textielindustrie. Er bestond grote vrees voor vergrijzing door het vertrek van jongeren, werkloosheid en vermindering of verdwijning van voorzieningen.

Mede dankzij de inzet van het Overleg Orgaan Overdinkel (de voorloper van de dorpsraad) en de ontwikkelingen in de maatschappij, is Overdinkel uitgegroeid tot een dorp met meer dan 4000 inwoners, met een rijk verenigingsleven.

Overdinkel telt een aantal monumenten:

rijksmonumenten

- Beerninksweg 1: Forse boerderij met fraaie vakwerk achtergevel; in de korbels, waarop de houten topgevel overkraagt, gedateerd in 1644, vakwerk in de zijgevels.

- Glanestraat 7: Vakwerkschuur, fundament Bentheimersteen gedateerd 1778.

- Hoofdstraat 1: Ellermans lijftucht. Vm. Tolhuis bij Elderman, oorspronkelijk 'lijftucht', behorende bij het gewaarde Erve Elderman, Aan de andere kant van de weg bevond zich een blekerij, de zogenaamde Ellermans Bleek.

- Grenssteen uit 1659 bij de Drilandsee

Gemeentelijke monument:

- Muziekkoepe l Overdinkel: 1953